

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΗ

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΤΟ πρώτο φύλλο του «Νουμά» έγινε, όπως ούτε κ' εμείς τὸ περιμέναμε, ἀνάγκαστο. Τὴν ἴδια μέρα πού τὸ δώσαμε στὸ Πρακτορεῖο καὶ στὰ κεντρικότερα βιβλιοπωλεῖα, μπορούμε νὰ ποῦμε χωρὶς ὑπερβολὴ πὸς ἐξάντλήθηκε κ' ἐπανειλημμένα ζητήθηκαν καὶ ἄλλα τεύχη ἀπὸ τὰ γραφεῖα μας. Τὸ Πρακτορεῖο μάλιστα πού ἀναγκάστηκε τὸ μεγαλύτερο μέρος, 1500 κοντὰ φύλλα, νὰ τὰ διαθέσει στὴν Ἀθήνα καὶ Πειραιᾶ, ἔστειλε ἐλάχιστα στὶς Ἐπαρχίες καὶ πολλὰ φοβόμαστε πὸς λίγοι φίλοι μας σ' αὐτὲς θὰ κατορθώσανε νὰ πάρουνε «Νουμά». Φύλλα δὲν ἔχουμε αὐτὴ τὴ στιγμή οὔτε γιὰ τοὺς νέους συνδρομητὲς καὶ περιμένουμε νὰ τελειώσει τὸ ξανατύπωμα τοῦ πρώτου ἀριθμοῦ, πού γίνεται στὸ Τυπογραφεῖο Μαυρίδη, γιὰ νὰ τοὺς στείλουμε. Ἀλίως μέρες ὑπομονὴ λοιπόν.

Ἡ καταπληχτικὴ αὐτὴ ζήτησις τοῦ Νουμά, πού δίκαιο εἶναι νὰ χαιρετιστεῖ σὰ μιὰ νίκη τοῦ Δημοτισμοῦ, μᾶς γεμίζει τὴν ψυχὴ χαρὰ καὶ μᾶς δίνει θάρρος κ' ἐλπίδες νὰ τραβήξουμε μπροστὰ. Ὁ Δημοτικισμὸς ρίξωσε στὴν ψυχὴ τοῦ Ἑλληνισμοῦ, καρποφορήσανε οἱ ἄγωνες τοῦ Ταγκόπουλου, τοῦ Ψυχάρη, τοῦ Παλαμά, τῶν τῶσων καὶ τῶσων ἀγωνιστῶν τῆς Ἰδέας. Τὸ μονοπάτι ἔγινε πλατειὰ λεωφόρος. Κι ὅσοι γαλοχηθήσανε μὲ τὴν Ἰδέα τοῦ Δημοτικισμοῦ, μπορούσαν νὰ χαροῦναι γιὰ τὴν νίκη καὶ τὴν ἐπιβολὴ τοῦ Νουμά, πού εἶναι καὶ νικητικὴ τους.

ἘΝΑ σωρὸ γράμματα ἀπὸ νέους τὸ περισσότερο καὶ ἀγνωστος σ' ἐμᾶς φίλους, ἤρθαν ἀμέσως μετὰ τὴν κυκλοφορία τοῦ πρώτου ἀριθμοῦ, στὰ Γραφεῖα μας. Κουραστήκαμε ν' ἀνοίγουμε φακέλλους μὰ ἡ χαρὰ πού μᾶς δόθηκε διαβάζοντας τὸ περιεχόμενον, εἶτανε τόσο μεγάλη, τόσο τραπὴ, πού ἔσβησε κάθε κόπο καὶ κάθε ἀδημονία. Ὅλοι τοὺς μ' ἕνα στόμα, μὲ μιὰ καρδιά, μιλᾶνε μ' ἀγάπη καὶ μ' ἐνθουσιασμό γιὰ τὸ ἔργο πού ἀναλάβαμε, καὶ τὸ συγκινητικότερο μᾶς δειχνόντε πὸσο ἡ νέα γενιὰ ζύπνησε καὶ πὸσο ἀναγνωρίζεται ἀπὸ τοὺς νέους οἱ ἱστορικοὶ ἄγωνες τοῦ «Νουμά» γιὰ τὰ Γράμματα καὶ τὴ Γλώσσα. Τ' ὄνομα τοῦ Δ. Ταγκόπουλου, προβαίνει ἀπὸ τὰ πρῶτα μέσ' ἀπὸ τὰ γράμματα αὐτὰ, ὡς ἀνθρόπων Ἰδεολόγου καὶ πρωταγωνιστῆ τῆς Ἰδέας. Δὲ βρισκόμενε λόγους νὰ εὐχαριστήσουμε τοὺς νέους μας φίλους.

ΤΟ σημερινὸ τεύχος τοῦ «Νουμά», στὶς ὀχτὼ πρώτες σελίδες του, εἶναι ἀφιερωμένο στὴ μνήμη τοῦ Ψυχάρη. Τρεῖς βετεράνοι τοῦ Δημοτισμοῦ, τρεῖς φανατικοὶ ὀπαδοὶ τοῦ Ψυχάρη, (ἴσως οἱ μόνοι μαζί μ' ἐνὰ δυὸ ἄλλους τόσο πιστοὶ μαθητὲς του σ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα), πλένοντε τὸ ἔγκωμιο τοῦ Λαοκόλου, καὶ μὲ ἀδρῆς πινελιὰς ζωγραφίζοντε τὴν ἀξέχαστη γλυκειὰ του Φωριὰ. Ὁ Ψυχάρης στάθηκε πάντα του, καὶ στοὺς θυμὸς του ἀκόμα, ἕνας ἀπὸ τοὺς σιγηλοβάτας τοῦ «Νουμά». Χρὸς μας νὰ τ' ἀφιερῶσουμε ὄχι μονάχα τὶς λίγες αὐτὲς σελίδες, μὰ ὅλον τὸ φύλλο, —τὶ λέμε; ὀλόκληρα φύλλα τοῦ «Νουμά». Ἡσυχος του πάντα θὰ πλανιέται ἀναμείβοντας καὶ θὰ θυμόμαστε πάντα τὰ σοφὰ του τὰ λόγια καὶ πὸς: «Ἐνας λαὸς ὑψώνεται ἅμα δεῖξη πὸς δὲ φοβᾶται τὴν ἀλήθεια».

ΑΠΟ τὸν ἀριθμὸ 15 τοῦ 1903 ὡς τὸ τελευταῖο φύλλο τοῦ 1924, οἱ τόμοι τοῦ Νουμά εἶναι γεμάτοι ἀπὸ ἀρθρα, περὶ γραφήματα, ἐπιστημονικὲς μελέτες τοῦ Ψυχάρη. Τρία ρομάντζα του: Ἡ Ζωὴ καὶ Ἀγάπη στὴ Μοναξιά, (1904), ἡ Ἀρρωστη Δοῦλα (1906-7) καὶ τὰ Δυὸ Τρεῖαν-

τάφυλλα τοῦ Χάρου (1921) ἔχοντε δημοσιευτεῖ ὀλόκληρα στὸ «Νουμά» τὰ δυὸ πρῶτα σ' ἐπιφυλλίδες. Στὰ 1911 (ἀριθ. 367, 369, 386) δημοσιεύτηκε ἡ συμβολικὴ τριμυθία: Τὸ Δαχτυλίδι τοῦ Γόγγη. Στὸν ἀριθμὸ 130 τοῦ 1905 τὸ ἱστορικὸ ξετίναγμα τοῦ Σουρῆ. Κι ἀπὸ τὸν ἀριθμὸ 171 τοῦ 1905 ὡς τὸν ἀρ. 183 τοῦ 1906 συνέχισε ὀλόκληρη ἡ Ἀπολογία. Τὰ πεζὰ του τραγούδια, τὰ γεμάτα μουσικὴ, ρυθμὸ, ἀγάπη, καλωσύνη καὶ χάρη, τὰ συνέχισε ὡς τὸν τελευταῖο τόμο τοῦ Νουμά. Ἐπίσης στὸ Νουμά πρωτοφανήσανε πολλὰ ἀρθρα πού μπήσανε ἀργότερα στοὺς τόμους «Ρόδα καὶ Μήλα».

Τὸ καλύτερο μνημόσυνο πού θὰ εἶναι νὰ κάνει κανένας στὸν Ψυχάρη θάτανε νὰ ξεφυλλίσαι στὴν Ἑθνικὴ Βιβλιοθήκη τοὺς τόμους τοῦ «Νουμά» καὶ νὰ διαθέσει ὅλη τὴ σκαρπισμένη κεῖ μέσα ἐργασίᾳ του.

ΦΙΝΟΣ, ὅπως πάντα, ὁ Σπυράκης ὁ Μαλᾶς Δεξιοτέχνης τοῦ λόγου! Γράφοντας μ' ἐνθουσιασμό γιὰ τὸν Ψυχάρη (Ἑλ. Βῆμα, 1 τοῦ 8)βρη) δὲν τὸ ξέχασε νὰ δώσει μιὰ μπηχτὴ σ' ἐκείνους πού τὸν ἀκολοῦθήσανε, δεχτήσανε τὸ κήρυγμα τοῦ, καὶ ἀγωνιστήσανε τόσο γιὰ τὴν ἐπιβολὴ τοῦ ἔργου του, ἀντίθετα μὲ κάποιους ἄλλους (σὰν τὸ συγγραφεῖα, νὰ ποῦμε, τοῦ «Χαλασμένου σκουιτοῦ») πού τοὺς ἀδίκησε ὁ Ψυχάρης γιατί εἶχανε τὶς «πυρὶ δίκαιες πολλὲς φορές ἐπιφυλλίδεις σὲ μερικὰ σημεῖα τῆς λύσεως, πού πρὸβਾਲε...» Καὶ ὅπως τοὺς ἀδίκησε αὐτοὺς, ἀδικήθηκε φυσικὰ καὶ ὁ Ψυχάρης, ὡς λογοτέχνης, ὡς ἐπιστήμονας, ὡς ποιητὴς, πού ἔγινε—διάβολε!—νοματάρχης μὲ ὅλα τὰ δεινὰ πού συμπαρομαροῦν σ' αὐτὸ τὸ ἐπάγγελμα! Ὁ κ. Σπυράκης, πού δὲν ἔγινε ποτὲ κανενὸς νοματάρχης οὔτε καὶ δέθηκε ποτὲ του σὲ κανένα κόμμα καὶ σὲ καμιά ἰδεολογία—καὶ γι' αὐτὸ διαρκῶς ἐξελίσσεται,—εἶναι φίλος, ἀμύμητος, τρυφερὸς βιουτοῦς τοῦ Λόγου, καὶ ἀξίζει πολὺ νὰ προσέχεται.

Ο ΦΙΛΗΝΤΑΣ, ὁ μοναδικὸς μας γλωσσολόγος μετὰ τὸ θάνατο τοῦ Ψυχάρη, ἀνάλαβε νὰ μᾶς δίνει γλωσσολογικὰ καὶ φιλολογικὰ ἀρθρα, δυὸ ζῆ αὐτὸς καὶ δυὸ βαστὰ ὁ «Νουμάς», καθὼς μᾶς εἶπε. Ἔτσι λοιπόν ἀρχίζει ἀπὸ σήμερον μὲ τὸ ἀρθρον γιὰ τὸν Ψυχάρη καὶ θὰ συνεχίσει βρισκόντας λάθια ἐπιστημονικὰ τοῦ Χατζηδόνη καὶ γράφοντας ἀνεξάρτητα ἐπιστημονικὰ θέματα τέτοια πού εἶναι γεμάτοι οἱ τρεῖς τόμοι του «Γλωσσολογία καὶ Γλωσσολογία Ἑλληνική». Ἀκόμα θὰ μᾶς γράφει καὶ ἀρθράκια γιὰ τὴν ὀρθογραφίαν τῆς νέας Ἑλληνικῆς πού πρέπει νὰ τ' ἀκολουθῶνε ὅλοι ὅσοι γράφουν Ἑλληνικά, γιατί ὁ Φιλήντας ἀποδείχτηκε ἀριστοτέλης τῆς ὀρθογραφίας μας.

Σ' ἘΝΑ ἱερολογιώτατο φύλλο πού ἀκούει στὸ μακαρονικὸ τίτλο «Καὶνὴ κτίσις» δημοσιεύεται διασθεδατικώτατο ἀρθρον κατὰ τῶν «ἐραστῶν» τῆς μαλλιαρικῆς γλώσσας καὶ κατὰ τοῦ φωτισμένου δημοτικιστῆ Μητροπολίτη Καρυστίας κ. Παντελήμονος «ὅστις δελεασθὲς προσέλιτο τὴν μαλλιαρικὴν γλῶσσαν γενόμενος ἀντικείμενον σκανδάλου εἰς τὸ χρηστεπώνυμον ἑλληνικὸν πλήρωμα, κηρύττον ἐλευθέρως ἐπ' ἐκκλησίας τὴν μαλλιαρικὴν, τὸ δὲ χεῖριστον ὅτι τὸ διασημότερον φύλλον τῆς Ἑλλάδος. «Πατρὶς», οὐκ οἶδα πὸς, δημοσιεύει τακτικῶς τὸ μαλλιαρικὸν του κήρυγμα». Τέτοια πράγματα γράφονται συχνὰ στὰ διάφορα θεσηκετικὰ περιοδικὰ καὶ δεῖχνοντε μὲ ποιά ἐπιχειρήματα καὶ ποιά μέσα πασιζόν οἱ παπάδες μας, ἀσυχρόνιστοι καὶ καθυστερημένοι πάντα, νὰ σπεύρουνε στὸν νοσημὸν τὰ ζεζάνια τῆς πνευματικῆς του διαφθορᾶς. Ἔτσι

έντι να κοιτάζουμε να κάμουμε τη θρησκεία μέσο ελληθινού φωτισμού, ταμπουρώνονται πίσω από την τυφλή πίστη του κόσμου για να χτυπήσουνε τη γλωσσική μας μεταρρυθμίση με μιστριώτικα λόγια και χιλοειπωμένες παπαρδέλες.

ΠΟΣΟ μᾶς συγκινεῖ ἡ χειρονομία τοῦ Βισάνθη τῆς «Σύγχρονης Σκέψης», πού πήρε δόλωμα κ' ἔκανε ἔργο του καὶ σκοπὸ τῆς ζωῆς του—καθὼς μᾶς γράφει—να στηθεῖ προτομὴ στὸν Ἴδρωτὴ τοῦ Νουμά, τὸ μοναδικὸ ἄνθρωπο πού μᾶς εἰδείξε μὲ τὸ παρδειγματὸ πὸς δὲν εἶναι ὁ τόπος μας, μόνον τόπος φαρισαϊστικῶν καὶ λογῶν μὲ πὸς γενναίη καὶ ἀληθινὰ παλληκάρια, Ἰδεολόγους! Στὴν πρόκληση τοῦ ξηνηγεμένου μας φίλου, ἀπαντήσανε πολλοί, καὶ ὁ καλὸς φιλολογικὸς τόπος, τήνε δέχτηκε γράφοντας σχετικὰ. Ἐπ' ὄψη μας ἔχουμε ἕνα παραγραφμὸν τοῦ Γιοφύλλη στὴν «Πρωτοπορία», σημεῖωματα τῶν νέων τῆς «Προῆς», καὶ τοῦ καθηγητῆ κ. Ρουσσὸλ στὸ Libre, ἄρθρον τοῦ Ἀτατολῆ στὴν «Ὀθόνη» καὶ τοῦ Καστανάκη στὸν Παρισινὸ «Ἀγῶνα», καθὼς καὶ ὅσα ἔγραψε ὁ Πάνος Ταγκόπουλος στὰ «Ἑλληνικὰ Γράμματα». Τώρα χρειάζονται κάποια τυπικὴ ἐγκριση ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο, ἡ σύσταση μᾶς Ἐπιτροπῆς Ἐράνων κτλ. γιὰ νὰ πᾶει μπροστὰ ἢ ἴδια καὶ νάχουμε ἀκαλισμένη στὸ μάρμαρο τὴ μορφή τοῦ μεγάλωνου Ἐκείνου Ἀνθρώπου. Ὁ Νουμᾶς ἐλπίζει πὸς θὰ τὰ πετύχει γρήγορα ὅλα τούτα καὶ πὸς ὅ ἕνα ἀπὸ τὰ ἐρχόμενα φύλλα θ' ἀνοίξει κατάλογο συνεισφορῶν. Ὅσοιδήποτε εὐχαριστοῦμε δόλωμα τὸ φίλο πού ἔρρηξε τὴν πρώτη ἰδέα.

ΠΟΙΟΣ θ' ἀρνηθεῖ πὸς οἰσύγχρονοι λογοτέχνες μας εἶναι ἄνθρωποι τρομερὰ καθυστερημένοι καὶ ἐχθροὶ κάθε προοδευτικῆς ἰδέας; Ἄν κανεὶς ἀμφιβάλλει γι' αὐτὸ, ἄς διαβάσει τὴν κρίση τῆς Ἐπιτροπῆς γιὰ τὸν τελευταῖο διαγωνισμὸ τῶν διδαχτικῶν. Ἐκεῖ μέσα μὲ κατάπληξη βλέπουμε νὰ κηρύσσεται σὰ δόγμα πὸς ἡ ἰδέα τῆς εἰρήνης καὶ τῆς συναδέλφωσης τῶν λαῶν, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ διδάσκηται στὰ σχολεῖά μας. Ἡ κρίση αὐτὴ δὲν θὰ μᾶς γεντοῦσε καμιά ἀγανάκτηση γιατί εἴμαστε συνηθισμένοι σὲ τέτοιους Μεσαιωνισμούς. Τὸ δυστύχημα εἶναι πὸς ἡ γνώμη αὐτὴ προέρχεται ἀπὸ ποιητὴ, καὶ μάλιστα ποιητὴ δαφνοστεφανωμένο καὶ ἀνώτατο ὑπάλληλο τοῦ Κράτους. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀνώτατη διάνοξη στὸν τόπο μας. Καὶ σὲ ἐποχὴ μάλιστα πού ἡ Ἑλλάδα ἀγαπᾷ εἰρημιστικὰ συνέδρια καὶ ὅλοι ὁσκιέονται ποῖος νὰ πρωτοεκδηλώσει τὰ φιλεργημιστικὰ του αἰστήματα. Τί τραγουφισμὸ;! Ἔτσι ἕνα βιβλίον πού εἶχε σκοπὸ νὰ διδάξει τὴν ἀγάπη στοὺς ἀνθρώπους, πετάχτηκε στὰ σκουπίδια καὶ ἀπὸ χέρι ποιητῆ. Ἐύκολο ἀλήθεια νὰ γράφει κανεὶς δημοφῶνους στίχους. Κεῖνο πού πέφτει κάπως δύσκολο εἶναι νὰ γίνεις ἄνθρωπος. Καὶ αὐτὸ δὲν τὸ καταλάβαινε ἀκόμα οἱ λογοτέχνες μας.

ΣΤΙΣ 7 τοῦ Ὀκτωβρίου πέθανε στὴν Ἀθήνα ὁ τυφλὸς Καλαματιανὸς ποιητῆς, Χρῖστος Βαρλέντης Χριστοδούλου, ἕνας ἀπὸ τοὺς καλλίστερους φίλους καὶ συνεργάτες τοῦ «Νουμά», πού ξεσπαθῶσανε γιὰ τὸ γλωσσικόν. Ἄν καὶ θαμῶνας τοῦ «Νέου Κέντρου» ὁ Βαρλέντης, τὴν ἐποχὴ μάλιστα τοῦ Μαριζώκη, πού βασιλεύσανε καὶ μέσα οἱ θεωρίαι τοῦ Πολυλά γιὰ τὴ γλώσσα, εἶτανε στὸ ζήτημα αὐτὸ πιστὸς ἀπαθὸς τοῦ Ψυχάρη, φανατικὸς δημομισιστής, πού τῷδειξε κίβλας στὰ 1911 μέσα στὸ Πανεπιστήμιο, προκαλώντας σὲ ὀμίλια τοῦ Μιστριώτη τοὺς κοιμισμένους τότε ποιητῆς. Στὸ «Νουμά» τῆς ἰδίας χρονιάς τύπωσε μιὰ σειρά ἄρθρων του μὲ τὸ γενικὸ τίτλο: «Σύψνα Ρωμῆ» καὶ ἀπὸ τὰ 1903 (ἀριθ. φύλλου 61) δημοσίευσεν μικρὰ τραγουδιῶματα, τραφερά, ἀπλά, γεμάτα αἰσθημα καὶ συγκίνηση. Ἔνα ἀπ' αὐτὰ καὶ ὁ «Τραγουδιστής», πού θυμόμαστε:

Δὲν εἶν' τοῦ ἀγέρα φύσημα πού νὰ μὴ τὴν ταράξει τὴν καλαμὰ τὴν ὀρφανὴ πού τὴν καρδιά μου μοιάζει.

Κιὰν κάποτε τὴ μόλεψε τοῦ Σάτρου τοῦ χέρι φλογέρα γλυκολάλητη γροικηθῆ μὲς σ' ἀγέρα, σκορπίζοντας γλυκῆτατος ἀχῶς ἀπὸ τὰ πλάγια καὶ μὲς στὴν πλάση φάνημα σὸν ἕνα ἀπὸ τὰ μάγια. Δὲν εἶναι τραγουδιοῦ σκοπός, πού νὰ μὴ τὴν ταράξει. καὶ τὴ δική μου τὴν καρδιά πού μιὰ φλογέρα μοιάζει·

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

ΑΓΓΕΛΟΥ ΣΗΜΗΡΙΩΤΗ: «Ἀστραία», δρᾶμα σὲ μέρη τρία, Ἀθήνα 1929, Ἀρχ. 30.—

Ἔσπερ' ἀπὸ τὰ «Ἐπι τῶν ποταμῶν Βαβυλωνῶν» ὁ σεβαστὸς ποιητῆς τῶν «Μαύρων Κρίων» μᾶς ἔδωσε αὐτὲς τὲς μέρες νέο ἔργο, τὴν «Ἀστραία», δρᾶμα τρίπρακτο μὲ προλογικὰ σημεῖωματα τοῦ Παλαμᾶ καὶ τοῦ Νιρβάνου. Καὶ στὸ νέο του ἔργο ἐμφανίζεται ὁ κ. Σημηριώτης, ὡς ἕνας καλὸς δουλευτῆς μὲ περισσότερο ποιητῆς λυρικός μὲ πλοῦσια φαντασία καὶ διάθεση, παρὰ θεατρικὸς συγγραφέας πού κατέχει τὰ μυστικὰ τῆς Σκηψῆς. Γιατί καὶ τὰ πρόσωπα πού κινοῦνται στὸ δρᾶμα αὐτὸ εἶναι περισσότερο πλάσματα ποιητικῆς φαντασίας, «ἤσκιαι ἀσύλληπτοι, ὄνειρεμένοι, ὀπτασιακοί», παρὰ τύποι ζωντανοὶ πού μποροῦνε νὰ σταθοῦνε στὸ θέατρο. Ἡ Ἀστραία, ἡ ἡρωίδα, μὲ τὴ διπλὴ τῆς ὑπόσταση καὶ τὴ διπλὴ τῆς ζωῆς, πού ξετυλίγεται μέσα στὸ ὑποσυνείδητο πρὶν ἀπὸ πεντακόσια χρόνια καὶ συνεχίζεται σὲ ζωικὴ ἐκδήλωση τ ὄ ρ α, εἶναι μιὰ ἡρωίδα, δημιουργημένη ἀπὸ πλάστη-ποιητῆ, πῶ καὶ τὰ λόγια τῆς παίρνουνε συμβολικὴ σημασία μὲ καὶ ἀπόχρωση λυρική. Ὅσῳσ, ἀδίκημα θάτανε ν' ἀρνηθεῖ κανεὶς πὸς καὶ τὸ δραματικὸ αὐτὸ δημιουργήμα τοῦ κ. Σημηριώτη, δὲν προσθῆται κατὶ στὴν ὡς τὰ σήμερα ἀξιόλογη ἐργασία του. Ἰσα-ἴσα ὅπως τὸ σημειώνει καὶ ὁ Παλαμᾶς, εἶναι ἕνα ποιήμα, πού μ' ἀγάπη, θὰ λέγαμε, πρέπει νὰ διαβαστεῖ.

II. ΜΑΥΡΕΑ: «Ἐλεγχοί», Ἀθήνα 1929.

Ὁ κ. Παναγιώτης Μαυρέας τυπώνει κάθε τόσο καὶ ἀπόνα βιβλιαράκι στίχους μὲ τὸν τίτλο «Ἐλεγχοί». Τὸ σημερινὸ εἶναι τὸ τέταρτον κατὰ σειρά. Ἡ ποιησὴ του, συμπαθητικὴ κατὰ τ' ἄλλα, μὲ σφιχτοδεμένο καὶ δουλεμένο στίχον, μ' ἐπίγνωση τῆς τέχνης καὶ μὲ σεβασμὸ σ' αὐτήν, ἀφήνει ἀσυγκίνητον τὸν ἀναγνώστη μὲ τὴν κάποια πλατυρρημοσύνη τῆς, τὸν στομαφῶδικο τόνον κ' ἕνα μέτρομα φραστικὰ, πού δίχως ἄλλο προέρχεται ἀπὸ κακὰ πρότυπα, πού ἀκολουθεῖ ὁ νέος ποιητῆς. Οἱ ἀπανωτὲς ἀσύνδετες εἰκόνες, μὲ τὰ διάφορα:

Ὡς δόρυ θάπρεπε ἡ ῥίμα σου διπλὸν τὸν τόνον
ρῶμης, σ' αὐτοῖς, καὶ ἄλκῃς νὰ δῶση τὴ στολή σου
θωρακωτὴ ἢ στροφὴ καὶ ἀσπίδα σου καὶ μόνον
ἄρμα νᾶβρη ἢ μολπὴ σου,

Ὡς βίαιη, ἡ δεύτερη, ἀρπῆς κοπὴ κίως ἐκδικήτρα
σπάθη, ἡ πρώτη, ἄς τοὺς βοῆ... Μὰ ἂν πάλι
δεσμὰ σφρασκοπήσουν, φθόνου, ἡ καταλύτρα
τοῦ στίχου, ἄς τοὺς βοῆ, ἡ ἄλλη,

θυμίζουνε ποίηση Σικελιανοῦ στὴν ἀδύνατη ὕψη
τῆς. Φαίνεται καθαρὰ πὸς ὁ κ. Μαυρέας, μὲ ὅλη του
τὴν καλὴ διάθεση, δὲ βοήθη ἀκόμη τὸ δρόμον του.

ΑΘ. ΚΥΡΙΑΖΗ: Τὰ τραγουδιὰ τῆς νύχτας, Ἀθήνα 1929.

ΑΝΤ. Ν. ΑΝΤΩΝΑΚΟΥ: Δυόμιση χρόνια δάσκαλος στὸ Μαρῶσι, Ἐκδοσὴ Ράλλη, Ἀθήνα 1929.

Μ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗ: Δυὸ γυμὰ ἄσπρα χέρια, διηγήματα, Ἀθήνα 1929.

Α. Α. Κ.: Ὅνειρα, τέσσαρα διηγήματα. Ἐκδοσὴ «Πυρσοῦ», Ἀθήνα 1929.

(Θὰ κριθοῦνε στὸ ἐρχόμενο)

ΓΙΑ ΝΑ ΓΝΩΡΙΣΟΥΜΕ ΤΟΝ ΠΑΛΑΜΑ

[Με τὸν παραπάνω τίτλο ἄρχιος, ἐδῶ καὶ λίγους μῆνες, ἡ κνικλοφορία μᾶς μικρῆς οἰκῆς ἐπέδοσαν γύρω στὸ ἔργο τοῦ Ποιητῆ. Ἡ ἔλλειψη μᾶς τέτοιας ἐρ-
γασίας εἶται αἰσθητὴ ἀπὸ καιρῶ, καὶ ὁ «Νουμᾶς» τὴ χαιρετίζει μ' ἀληθινὴ χαρὰ καὶ ἀνακούφιση. Ἀντὶ ἄλλης κριτικῆς παραθέτουμε σὲ μετάφραση ἀπὸ τὴν παραιοὴ «Κομέντια» τῆς ἡγ. Σεπτ. τὸ παρακάτω ἀπόσπασμα ἀπὸ φωτεινότετο ἄ-
ηρο τοῦ κ. Λέοντα Μακκᾶ (εἰδικὸς ἠτα-
ποκριτῆ τῆς) ποῦ ἐκφράζει σύντομα καὶ παραστατικὰ τὴ σημασία καὶ τὴν ἀξία αὐτῶν τῶν ἐκδόσεων, καὶ μᾶς βεβαιεῖ ἀνυμφωνοῦς μαζί του].

ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΕΝΟΣ ΜΕΓΑ- ΛΟΥ ΠΟΙΗΤΙΚΟΥ ΕΡΓΟΥ

Οἱ διαλεχτοὶ τῆς Ἑλλάδας σήμερα ἔχουν καταπιασθεῖ—ἀπὸ χωρὶς μέθοδο καὶ χωρὶς βαθεῖα ἐπίγνωση τῆς σοβαρότητας τοῦ ἔργου— μὲ μιὰ ἐργασία ἔξωριστῆς σημασίας, φιλοσοφικῆς κριτικῆς τῶν μεγάλων ἐθνικῶν ἀξιών τῆς σύγχρονης Ἑλλάδας. Ἐκεῖνο ὅμως ποῦ εἶναι ὅλως διόλου συμπτωματικὸ καὶ πραγματικὰ ἐνθαυρντικὸ εἶναι πὼς ἡ ἐργασία αὐτὴ δὲν διαλέγει τὰ θέματα τῆς ἀπὸ τὸν πολιτικὸ κόσμον καὶ τὴν πολιτικὴ ζωὴ τοῦ τόπου τῶν τελευταίων αὐτῶν δεκαετηρίδων, ἀλλὰ προτιμᾷ νὰ κατευθύνει τὴν ἐρευνά τῆς στὸ πεδίο—τὸ ἴσως περιο-
σώτερο ἀκόμα διδαχτικὸ—τῆς λογοτεχνίας.

Ἔτσι, ἔχω μπροστά μου πέντε-ἕξ βιβλιαράκια, ὅλα τους ἐξαιρετα, ποῦ ἀναλύουν διάφορες ἀπόψεις τοῦ ἔργου τοῦ μεγάλου σύγχρονου ποιητῆ μας Κοστῆ Παλαμά. Ἰδρῦθηκε, βλέπετε, στὴν Ἀθήνα μιὰ μικρὴ βιβλιοθήκη μὲ σκοπὸ τῆς «Γιὰ τὸ γνωρίσουμε τὸν Παλαμᾶ». Καὶ στὴ σειρά αὐτὴ φάνηκαν καὶ ὅλας τοῦ κ. Ἀντρέα Καραντώνη: «Ἐισαγωγή στὸ Παλαμικὸ ἔργο» τοῦ κ. Γ. Κ. Κατσίμπαλη: «Τὸ Παιδὶ στὴν ποίηση τοῦ Παλαμᾶ» καὶ «Ὁ Παλαμᾶς καὶ τὸ Σπίτι» τοῦ Δ. Ταγκόπουλου: «Ὁ Προφητικὸς» τοῦ Ἀ. Φουτρίδη: «Παλαμᾶς καὶ Ἡσιόδος» καὶ τῆς κυρίας Α. Ἰακωβίδου: «Ὁ Χαιρετισμοὶ τῆς Ἠλογέννητης». Φιλολογία πλούσια κριτικὴ ὁμῆθυμα θανμαστικὴ ἔκδηλώσεις ποῦ φανερόνουν τοὺς συγγραφεῖς τοὺς κοινωνοὺς ἑνὸς ἴδιου πόθου στὸ δυνάμωμα τῆς νιογέννητης λατρείας τῆς παλαμικῆς ποίησης.

Ο ΠΑΛΑΜΑΣ ΤΥΠΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΟΣ

Μοῦ εἶναι, βέβαια, δύσκολο νὰ ἀναλύσω ἐδῶ τὰ βιβλιαράκια αὐτά, καὶ δυσκολώτερο ἀκόμα νὰ κάνω ἔστω καὶ τὴ συνοπτικώτερη ἀνάλυση τοῦ ἔργου στὸ ὅποιο ἀπεφώνονται. Θὰ πῶ τοῦτα μόνο: πὼς τὸ ἔργο αὐτὸ ἀξίζει καὶ παραξίζει ὅλη αὐτὴ τὴν ἐξυψωτικὴ προσπάθεια ποῦ γίνεται γύρω του. Πράγματι, ὁ Παλαμᾶς εἶναι κατὰ τὴ γνώμη μας, ἕνας μεγάλος ποιητῆς, γιατί ὅπως πολὺ σοιστὰ παρατηρεῖ ὁ κ. Καραντώνης «στάθηκε πάντα κατὰ βάθος ἕνας πλατύς Ἑλληνιστῆς ποῦ θέλησε νὰ ξαναζωντανέψει μέσα στὸ ἔργο του ὅλες τῆς ἀποκρυσταλλω-
μένες μορφές τοῦ Ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ μέσ' ἀπὸ τὴ μακροχρόνιή του καὶ πολυσύνθετη ἐξέλιξη...» Ἐδοσε, ἐπιπροσθέτως, στὴν πατρίδα του τὴν πίστη στὸν ἑαυτὸ τῆς, καὶ τὴν πεποιθήση πὼς θὰ μπορέσει νὰ συνεχίσει τὴ δημιουργικὴ καὶ ἐκπολιτι-
στικὴ παράδοση τῶν προγόνων τῆς, βασισμένη ὅμως ἀπ' ἐδῶ καὶ πέρα, στὸ σύγχρονο πνεῦμα καὶ πολιτισμὸ. Στάθηκε τέλος βαθύτατα ἀνθρώπινος, καὶ δὲ μπορεῖ κανεὶς παρὰ νὰ σκύψει εὐλαβητικὰ μπρο-
στὰ στὸν ποιητὴ ποῦ ἔγραψε τοὺς παρακάτω στίχους:

Ἄλλα τ' ἀνθρώπου εἶν' ἱερά, γιὰ τὸ συμπάθειο εἶν' ὅλα,
Κ' οἱ ἀμαρτίες καὶ οἱ ἀνημπορίες τῆς μίσερῆς ζωῆς μου
Κι ὅσα μου ἀκόλαστα ἱερά, καὶ ἡ ἀρρώστια μου
(τραγοῦδι,
Κ' ἡ προσευκὴ, καὶ οἱ πειρασμοὶ, καὶ ἡ δύναμη, καὶ
(ἡ ἀσθένια,
Σπέρματα ποῦ δημιουργοῖν καὶ πάθη ποῦ ἐνεργοῦνε.

Μέσα στὸν βαθύτατο, ἄλλωστε, αὐτὸν ἀνθρω-
πισμὸ ἀναζητεῖ ὁ Παλαμᾶς καὶ κατορθώνει νὰ βρεῖ
τὴν τελικὴ ἐκείνη ἁρμονία ποῦ σ' αὐτὴν κτείνει ὀλο-
ένα-ἡ ἀνησυχία του καὶ τὸν νεῖρό του—τὴν ἁρμονία
ἐκείνη ποῦ σύμφωνα μὲ μιὰ δυνατὴ εἰκόνα του θὰ
τὰ κάνει ὅλα νὰ ζήσουν «σὰν τὰ γνᾶ καὶ σὰν τὰ
ὄρατα δέντρα στὰ μεγάλα δάση». Τόσο καλά, ποῦ
ἔξωρίζει κανεὶς: «δὲν εἶν' ἔτσι;—μέσα στὸ ἔργο
του, τὸ ἔστω καὶ τόσο συνοπτικὰ χαρακτηρισμένο,
τὴν κυκλικὴ σκέψη ἑνὸς ἀληθινοῦ, ἑνὸς μεγάλου
ποιητῆ.

ΓΙΑ ΜΙΑ ΣΥΝΘΕΣΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ

Σκοπὸς μας ὅμως ἐδῶ, δὲν εἶναι νὰ ὑπογραμ-
μίσουμε τὴν ἐξασφαλισμένη καὶ ὅλας δόξα τοῦ Πα-
λαμά, ὅσο νὰ τονίσουμε τὴν ἀξία τῆς φιλοσοφικῆς
κριτικῆς ποῦ τῆς εἶναι τώρα ἀντικείμενο. Τὸ σπου-
δαῖο εἶναι πὼς γυρεθῶν σήμερα νὰ τὸν μελετή-
σουν συστηματικὰ, νὰ ἐμψυχώσουν τίμα, ἀνάμεσα
ἀπὸ τὸ ἔργο του, τὴν ἑλληνικὴ ἔθνικὴ ζωὴ τῶν τε-
λευταίων πενήντα χρόνων, νὰ τοποθετήσουν κοντι-
λογίς τὸν Παλαμᾶ μέσα στὴ σύγχρονη ζωὴ ἡς πα-
τρίδας μας καὶ νὰ φτάσουν ἔτσι σ' ἕναν ἐλεγο συ-
νειδήσεως, βγαλμένο ἀπ' ὅλες τῆς δοκιμασίας ποῦ
ὑπέφερε ἡ σημερινὴ Ἑλλάδα καὶ προορισμένο νὰ
προλάβει κάθε ὑποτροπὴ.

Πρέπει νὰ συγχαροῦμε ἐκείνους ποῦ ἀνέλαβαν
αὐτὴ τὴν ἐργασία. Γιατί ὅπως ὁ Παλαμᾶς στάθηκε
πάντοτε εὐλικρινὴς καὶ ἐπίκριτος: στους ἐνθουσια-
σμούς του καθὼς καὶ στὶς καταπτώσεις του, στους
ἔμηνους του καθὼς καὶ στοὺς λυγμούς του, μποροῦμε
πράγματι μελετώντας τον μὲ κάποια προσοτικὴ, νὰ
ξαναζήσουμε, στὴ συντροφιά τοῦ κάλλιστου αὐτοῦ
κριτῆ, ὅλες τῆς περιπέτειες ποῦ τοὺς εἶταν μάρτυ-
ρας. Σχολιάζοντάς τον, σχολιάζουμε ὀλόκληρη τὴν
ἱστορία μας. Κι ὅταν θάχομε κάνει τὸ ἴδιο γιὰ
μικροὺς ἀκόμα ἀπὸ τοὺς σύγχρονους ἄντρες μας
τοὺς πῶ ἀντιπροσωπευτικούς—πολιτικούς καὶ λο-
γίους—ὅταν θάχομε ἀναπαραστήσει φιλοσοφικὰ
τὴ δράση, ἐδῶ καὶ ἑκατὸ χρόνια, τοῦ Καποδίστρια,
τοῦ Τρικούτη, τοῦ Βενιζέλου, τοῦ ρομαντικοῦ Πα-
ράσχου, τοῦ βολταϊτικοῦ Ροῖδη, τοῦ συγχρονιστῆ
Γαβριηλίδου καὶ τοῦ ἐθνικιστῆ Δραγούμη, θάχομε
προσφέρει ἀνεχτίμητες ἀπηρεσίες γιὰ τὴ συνθετικὴ
ἐκείνη ἐργασία ποῦ θὰ ἀπομένει σ' ἕναν Ἰπλόλυτο
Ἰαὶν νὰ πραγματοποιήσει, γιὰ νὰ καταστρώσει τῆς
τηγές καὶ τὴν ψυχολογία καὶ συνεπῶς καὶ τῆς τύ-
χης τῆς σημερινῆς Ἑλλάδας.

ΛΕΩΝ ΜΑΚΚΑΣ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΣΕ ΚΑΘΑΡΕΥΟΥΣΙΑΝΟ ΓΕΡΟΓΑΛΩΣΣΟΛΟΓΟ

Στὸν ἴπνο καὶ στὸν ξύπνο σου τρομάρα σ' ἔχει πάρει
μὴν ἀπαντήσης ποῦθενά τὸν ἦσκι τοῦ Ψυχάρη.

ΣΤΟΝ ΙΔΙΟ

Τὴ σόλουκὴ ὑποταχτικὴ
δὲ χῶνεψες ἀκόμα,
καὶ ὅμως δὲν παύει ν' ἀδικῇ
τ' ἀπύλωτό σου στόμα.

ΦΩΤΟΣ ΚΑΤΑ ΖΑΧΑΡΙΑ

Γράφοντας μ' ἀρλούμπα
ποῦ ὅποιος τὴν ἰδῆ γελᾷ
μὲ κάθε λέξη,
ἔκαμες μιὰ τοῦμπα
μὲρὸς ἀπ' τὸ Μελά
γιὰ νὰ στὴν παίξῃ.

ΠΙΚΡΑΓΚΑΘΗΣ

ΘΕΑΤΡΟ

ΖΑΧ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ: «Ο Όρκος του Πεθαμένου», δράμα σε τέσσερις εικόνες. Μουσική Μ. Βάρβογλη, Σκηνογραφίες Κωνσταντή-Σταγή. Έλευθερά Σκηνή. Θέατρο Κοτοπούλη.

Στην «Έλευθερά Σκηνή» παίχτηκε και παίχεται ο «Όρκος του Πεθαμένου», δράμα σε τέσσερα μέρη, του κ. Ζαχαρία Παπαντωνίου, βγαλμένο από το δημοτικό τραγούδι του «Νεκρού αδερφού». Το θυσιαστικό αυτό θέμα, που τόσο καλά το χειρίστηκε ο Έφταλιώτης στη δραματική του προσπάθεια ο «Βρονκόλακας», στά χέρια του κ. Παπαντωνίου—χέρια έστει—κυριολεκτικά σφαγιάστηκε, χαντακώθηκε, αφανίστηκε, χωρίς να χει τουλάχιστον ως αντίκρισμα μια κάποια δραματική πνοή, σύνθεση, δράση, σκηνική, ως ποίμε, οικονομία, χωρίς να γίνει δηλαδή Θέατρο.

Κύρια μέρη του θρούλου, όπως στην αρχή που μετά την έπιμονή του Κωσταντή η μάνα δέχεται να παντρευτεί η Άρετή στα ξένα, αφού αυτός της όρκίστηκε, βαρύ όρκο, πώς αν έφθονε «χρόνοι δίσεχτοι και μήνες ώργισμένοι», θα κρατήσει το τάξιμο και θα της φέρει πίσω την Άρετή, καταστρέφονται άδικαιολόγητα από το συγγραφέα, που έμφανίζει τον Κωσταντή να μη θέλει το μισεμό της Άρετής κ' έτσι, φυσικά, να μην έχει και καμιά βαρύτητα ο όρκος. Ξάστερο το Δημοτικό τραγούδι λέει: «Οί όχτώ αδερφοί δε θέλουμε κι ο Κωσταντίνος θέλει».

Μά έξόν από την καταστροφή αυτή, που θύει τη δεχότανε κανείς, έστω και σαν παραλλαγή για λόγους καθαρά σκηνικούς, πώς μπορεί να δικαιολογηθεί το αντιθεατρικό θέμα ενός πεθαμένου, που κινείται και γεμίζει τρεις όλόκληρες πράξεις! Δέ ύποδείγματα κλασικά το φάνισμα του Ήσχιου γίνεται γοργό κι αστραπιαίο. Έδώ είναι η ουσία του έργου. Ο βρονκόλακας άπαγγέλει κομμάτια λυρικά, ο βρονκόλακας κάνει τουτό, κάνει κείνο' ο βρονκόλακας διατάζει, πάσχει και παθαίνεται.

Στό δημοτικό τραγούδι η έπιστροφή είναι γοργή, έχει κίνηση, δραματικό ενδιαφέρο.

Κάνει, λέει το δημοτικό τραγούδι, το σύννεφο άλλογο και τ' άστρο χαλινάρι, παίρνει τα όρη πίσου του και τα βουνα μπροστά του, για να φέρει γρήγορα στη χαροκαμένη μάνα την Άρετή. Και βαριά χτυπάει τ' άλλογου του και χάθη απ' έμπροστά της, μόλις κοντά στην εκκλησιά προφτάνουν.

Στό δράμα η έπιστροφή, γαρνιρισμένη με κανελλογαροφάλλα. Ο βρονκόλακας περνάει ανάμεσα από δρυμούς και λαγγάδια όπου υπάρχουνε Σαιεπληρικές νεράιδες κι ακούγεται γλυκειά μουσική...

Κεντρική γραμμή και συνεκτικότητα πουνθενά δεν υπάρχει. Ένα νεφέλωμα, μια σύγχυση φανταστικού και πραγματικότητας, κρατάνε σ' άληθινή άγωνία το θεατή. Προσπαθεί να ξεδιαλύνει αυτός τ' άξεδιάλυτα.

Τέλος, όλη η όμορφιά κ' η δραματικότητα του Δημοτικού τραγουδιού, που είναι από τα θαύματα της Λαϊκής Μούσας, κάθε στίχος του κ' ένα διαμάντι, χάνεται μέσα σε ώραιοπάθειες και αερολογίες ενός παράξενου ψυχοπαθισμού. Άκους συμβολικές έννοιες, όπως λ. χ. «για μια λακκουβίτσα νερό που άντιφεγγίζει ένα τεράστιο κόκκινο σύννεφο», σε στόματα άπλοϊκών ανθρώπων που ζούνε στο Καρπενήσι. Κι άλλα κι άλλα πολλά.

Ο κ. Παπαντωνίου, που δεν έχει ως έλαφρυντικό του τ' άκαταλόγιστο ούτε την τρυφερά νεανική ήλικία, έπρεπε σαν «άνθρωπος έξέφρων» πολύ να το συλλογιστεί προτού δώσει τον «Όρκο του Πεθαμένου». Και πολύ περισσότερο έπρεπε ο θίασος, που έδωσε όποιοςδήποτε σοβαρά δείγματα Τέχνης κι άγωνίζεται για μια θεατρική αναγέννηση, να μην άνεβάσει, για κανένα λόγο, τέτοιο θλιβερό κατασκευάσμα.

ΘΕΑΤΡΟΦΙΛΟΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ

ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ Κ. ΨΥΧΑΡΗ

Μεταφράζουμε την άκόλουθη άπάντηση που έλαβε ο συγγραφέας μας κ. Ρήγας Γκόλφης στο συλλυπητήριο του, από τη χέρα του Ψυχάρη:

Paris, rue Honoré Chevalier

15—10—29

Άγαπητέ κύριε.

Δοκίμασα μεγάλη συγκίνηση με το γράμμα σας και ειλικρινά σας ευχαριστώ. Καταλαβαίνω πολύ καλά όλη τη θλίψη που σας προξένησε ο θάνατος του συζύγου μου. Σας συμπαθούσε πολύ, σας έθαύμαζε και είταν πάντα ευτυχιμένος που έβλεπε στο πρόσωπό σας τέτοιο μαθητή. Μαζί με το ευχαριστώ μου σας στέλνω, άγαπητέ κύριε, βεβαίωση για τα πιο καλά μου αίσθήματα.

ΕΙΡΗΝΗ ΨΥΧΑΡΗ

Η κυρία Ψυχάρη, καθώς ξαίρουμε, τα τελευταία χρόνια και στη άρρώστια του Δασκάλου στάθηκε πολύ τίμιος άντροφος και βοηθός του, λυκαίοντας με τη συμπαιθητική της άφοσίωση τη ζωή του.

Ο ΡΟΥΣΣΕΛ ΓΙΑ ΤΟ ΝΟΥΜΑ

Ίημοσιεύουμε παρακάτω μια λιγόλογη μα τόσο χαρακτηριστική καρτούλα που έστειλε στον Πάνο Δ. Ταγκόπουλο από το Montpellier ο Διευθυντής κ' εκδότης του «Libre» κ. Ρουσσέλ, μόλις έλαβε το πρώτο φύλλο του «Νουμά».

Φίλιτα,

Δεν μπορείτε να φανταστίτε πόσο χάρηκα (ουστη αναγύλλιαση!) παίρνοντας το «Νουμά». Χριστός άνέστη! Ο πατέρας σας στάθηκε σωστός ήρωας του δικαίου και της άληθείας. Ο «Νουμάς» του είναι γραμματολογικό μα και ήθικό άριστούργημα. Πόσα του χρωστάει η Ίβδα! Φανερώθηκε άντάξιος του γιός Μπράβο Σας. Να μ' έχετε για πάντα δικό Σας.

LOUIS ROUSSEL

ΖΩΓΡΑΦΙΚΗ

Ένα διαμαντάκι άπλότητας κλασικής, το «Ηπειρωτικό Πορτραίτο» παρουσιάζει στην έκθεση του Συνδέσμου «Έλλ. Καλλιτεχνών η Δίδα Οικονομίδη, Χρώμα, έπίπεδο, έσωτερικός κόσμος μοντέλου, δια συνταιριασμένα κι άρμονικά, δίνουνε ένα τόσο ευχάριστο σύνολο που δεν μπορεί παρά να σε σταματίσει. Είναι το πιο φίνο από τα ζωγραφικά έργα της έκθεσης αυτής. Άναμφισβήτητα. Τ' όμολογάνε και καλλιτέχνες που κάτι νοιώθουνε από τέτοια.

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Το τραγούδι του Έφταλιώτη για τον Ψυχάρη, πρωτοφάνηκε με τ' αρχικά Α. Ε. στο Νουμά, 22 Φεβρ. 1904, άριθ. φύλλου 84, σελ. 3.

— Η συνέχεια από τα γράμματα του Χατζόπουλου, στο ερχόμενο φύλλο.

— Το ίδιο μέλιανε για το ερχόμενο η Πενθεσίλεια του Κλάιστ, το κριτικό άρθρο του Παρορίτη για το Σολωμό, στίχοι, πεζά, κ. ά.

— Στο «Έλευθερο Βήμα», 12 του περασμένου. σελ. 2, ξανατυπώθηκε από το «Νουμά» το τέταρτο πεζό τραγούδι του Μιχ. Ροδά «Καταποντισμός».

— Βγήκε «Ο κύκλος των τετραστίχων», το νέο ποιητικό βιβλίο του Παλαμά, έκδοση Κοραή. Τιμή του δοχ. 40. Θα γράψουμε έκτενέστερα.

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

Αντ. Γεωργ. Ἀθήνα. Δυστυχῶς δὲν ἔχουμε οὔτε γιὰ δεῖγμα ἀπὸ τὰ παλιά φύλλα πού μᾶς ζητάς. Γιὰ τὸ ἴδιο ζήτημα μᾶς ἔγραψε καὶ ἡ Ἄδα Ναυσικά Παλαμά, ὁ καθηγητὴς κ. Σαρρῆς, ὁ παλιὸς μᾶς φίλος κ. Ἡλ. Σταυρός, καὶ δὲν τὰ καταφέραμε νὰ τοὺς εὐχαριστήσουμε. Μιά σειρά ὑπάρχει, κι αὐτὴ μίσηρη καὶ κολοβομένη, πού μᾶς χρειάζεται. Ζήτησε τοὺς τόμους τοῦ «Νουμά» στὴν Ἐθνικὴ Βιβλιοθήκη, ἂν θέλεις νὰ διαβάσεις ἢ καὶ νὰ ντυγράψεις τίποτε ἀπὸ τὰ παλιά. **Ι. Ἀποστ. Θεσσαλονίκη.** Στέλνουμε τὰ δυὸ ἀντίτυπα «Ζωὴ πού πέρασε...» καὶ σ' εὐχαριστοῦμε. Φρόντισε γιὰ τὴ διάδοση τοῦ Νουμά. **Π. Αντ. Μυτιλήνη.** Θὰ στείλουμε μόλις τελειώσει ἡ ἀνατύπωση τοῦ πρώτου φύλλου. Στείλε κι ἄλλα ὀνόματα. Μᾶς τσακίζει ἡ μεγάλὴ προμήθεια τοῦ Πρακτορείου. Λογάριασε 30 ο)ο στὸ φύλλο, δηλαδὴ 3.50 δρχ. τὸ καθένα, κι αὐτὲς ὄχι καθαρές, ἔξοδα ἐπιστροφῶν, μεταφορικὰ κτλ. εἰς βάρος μας. Ἀγωνιζόμαστε, φίλε μου. **Κ. Β. Ἀθήνα.** Ἡ συνδρομὴ, δυσανάλογη μὲ τὴν τιμὴ πού ἔχει στὴν Ἑλλάδα τὸ τεύχος, πρέπει νὰ λογαριάζεται ἀπὸ τοὺς φίλους, στὴν ἀληθινὴ τῆς σημασία, **κυριολεκτικὰ συνδρομὴ** στὰ ὑπέρογκα ἔξοδα πού τώρα στὴν ἀρχὴ ἀντικροῦμε. Ἀργότερα πού ὁ «Νουμάς» θὰ γίνῃ **δεκαπενθήμερος** (κι ὡς τὴν ἀνοιξὴ ἐλπίζουμε νὰ τὸ πετύχουμε καὶ τοῦτο) οἱ συνδρομητὲς θάχουνε φτηνότερο τὸ φύλλο ἀπὸ τοὺς ἀναγνώστες, ἀφοῦ μὲ τὰ ἴδια λεφτὰ συνδρομῆς θὰ παίρνουνε περισσότερα τεύχη τὸ χρόνο. Εἴπαμε, πὼς δὲν κάνουμε κερδοσκοπικὴ ἐπιχειρήσιμη. Ἀποβλέπουμε στὴν καλύτερη καὶ μόνο τοῦ φύλλου. Στὰ κίσκια ὡστόσο βρῖσκες τὸ «Νουμά» μὲ πέντε δραχμές. **Κώστα Συγχρονίδης, Ἀθήνα.** Τί Τζάζ-μπάντ καὶ σαξοφῶν εἰν' αὐτὰ στὸ στίχο. Μήπως πέρασε τὸ «Νουμά» γιὰ χαμπιρὸ νὰ παίξει ἢ ὀρχήστρα σου; Τέτοιον εἶδους ποιητικὸς μοντερισμοῦς, δὲν τοὺς συμπαίθουμε! κ. **Ἡλ. Στ. Ἀθήνα.** Τὸ ἄρθρο τίμιο, δίκαιο, μὰ πολὺ ὑποκειμενικό. Δὲς τὸ ἀντικειμενικότερα τὸ ζήτημα. Δὲ συμφέρει νὰ βγοῦμε καὶ νὰ τελαλήσουμε σὰν κοκκόρια ποιοὶ εἴμαστε καὶ τί κάναμε. Αὐτὰ ὅλα λέγονται παρεμβατικά, ὄχι σὲ ἔξη σελίδες, ψυχὴ καὶ σῶμα, νὰ ποῦμε, τοῦ ἄρθρου. Πάντοτε μᾶς ἐνδιαφέρουνε τὰ Ἐκπαιδευτικά—» ἔχε τὸ ὑπ' ὄψη σου. **Μ. Δαρ. Κηφισιά.** Παθολογικὴ Σολωμολατρεία εἶναι νὰ ὑμνεῖς τὸν Ἐθνικὸ Ποιητὴ καὶ νὰ σβήνεις μὲ μιὰ μονοκοτυλιά ὅλους τοὺς ἄλλους. Νὰ γράφεις λ.χ. πὼς «Μετὰ τὴν Κρητικὴ Λογοτεχνία καὶ τὸ Σολωμό, δὲν ὑπάρχει τίποτ' ἄλλο». Μήτε Παλαμάς, οὔτε Ψυχάρης, οὔτε ποιητὴς καὶ πεζογράφος κανένας. Γκέκε τώρα ἢ νουκου γκέκε.

Κλ. Τσ. Ἀθήνα. Μᾶς συγκίνησες μὲ τὴν αὐθόρμητη χειρονομία σου, νὰ μᾶς στείλεις δηλαδὴ τὴ συνδρομὴ προτοῦ σοῦ γράψουμε ἢ σοῦ στείλουμε τὸ φύλλο. Δείχνεις καλὴ καρδιά καὶ πεποίθησι κ' ἐμπιστοσύνη στ' ὄνομα Ταγκόπουλος. Ἐννοία σου καὶ θὰ πᾶμε μπροστά. Παιδιά δὲν εἴμαστε γιὰ νὰ παίξουμε. Ὅταν βγάλαμε τὸ πρῶτο φύλλο τόχαμε ὑπολογίσει: Πὼς καὶ μὲ πενήντα συνδρομητὲς καὶ μ' ἑκατὸ ἀναγνώστες, ὁ «Νουμάς» θάβγαίνε ὁλοσήμερο ἕνα χρόνο. Τώρα τοῦ δίνουμε μεγαλύτερο τράτο. Γεροσύνη μονάχα. **Γιῶτα Σκαρ. Ἀθήνα.** Στείλτε μᾶς κανένα ἄλλο, πὸ δουλεμένο διήγημα, ἀφοῦ λέτε πὼς ἔχετε ἐτοιμὴ συλλογὴ. Αὐτὸ σκοντάφτει καὶ στὸ ὕφος καὶ στὴ γλώσσα. Ὑπόθεσι συνειθισμένη, χιλιογραμμὴν μάλιστα. Χαρά μας, θάναϊ νὰ φανῆτε, ὅπως τὸ θέλετε, στὸ «Νουμά» - Κοπιᾶστε λιγάκι. **Ἄν. Παπαν. Ἀθήνα.** Σ' εὐχαριστοῦμε γιὰ τὰ εἰγηνικά σου αἰσθηματὰ πρὸς τὸν «Νουμά». Τὰ τραγοῦδια σου δὲν εἶναι ἄσκημα. Ἄο προσπαθοῦσε λιγάκι νὰ κάνεις τὸ ἦθος σου πιεῖ ἀπλό, θὰ κέρδιζε ἢ ἐμπνευσή σου, πού ἄλλοστ ὑπάρχει. **Π. Κισσον. Ἀθήνα.** Καὶ γιὰ σένα τὰ ἴδια. Δὲ σοῦ λείπει ἡ ποιητικὴ διάθεσι. Βρῖσκουμε μάλιστα πὼς δὲν κυμαλεῖς τὸ στίχο σου. Κἀνα δυὸ ἀπὸ τὰ τραγοῦδια σου τὰ κρῖνουμε γιὰ ἀργότερα. **Παν. Βαλιμ. Ἀθήνα.** Τὸ γράμμα σου μᾶς συγκίνησε βαθειά. Ἀκριβῶς σ' αὐτὴ τὴν ἀγάπη καὶ τὸν ἐνθουσιασμό τὸν νέων, στηρίζεις τὶς ἐλπίδες του τὸ περιοδικό. **Μαν. Ἀλεξ.** Ἀπὸ τὰ τραγοῦδια σου, ἢ «Ἐκμηδένισι» καλὴ. Ἀπὸ τὸ δεῦτερο ἐξάστιχο διόρθωσε τὴ λέξη «πορευτῶ», πού ἔχει ἄλλη ἔννοια στὴ δημοτικὴ. Ἀργότερα μπορεῖ νὰ δημοσιευτεῖ. **Νικ. Αἰγ. Ἀθήνα.** Δὲ μᾶς λένε τίποτα τὰ γραφτὰ σου. Σταμάτα λίγο νὰ γράφεις καὶ διάβασε σοβαρὴ φιλολογία. Μόρφωσε ἰδιαίτερα τὴ γλῶσσα σου καὶ κάπως τὸ ἦθος, πού ἔτσι ὅπως εἶναι δὲ μπορεῖ ν' ἀρέσει. **Κ. Μεραν. Δεσβαδιά** Μᾶς κολακεῖουν τὰ λόγια σου. Καὶ βέβαια ὁ «Νουμάς» ὑπῆρξε ἂν ὄχι πρωτοπόρος, συντελεστής ὅμως ἔσχωριστὸς τῆς πνευματικῆς ἀναγέννησις τοῦ τόπου. Ἀπὸ τὸ γλωσσικὸ ἀγῶνα, εἶναι γνωστὰ σ' ὅλους τ' ἀποτελέσματα. **Γιάν. Βανδ. Νέο Φάληρο.** Σ' εὐχαριστοῦμε. **Β. Σερραφ. Παραμυθία Ἡπειρου,** Ἡλ. Παρασκ. Λασηθι Κρήτης. Λάβαμε τὶς συνδρομὲς κ' εὐχαριστοῦμε. Στέλνουμε «Νουμά». **Ζ. Οικον.** καὶ **Ἄ. Καπάτ** Ὑστερεῖ πολὺ ὁ στίχος σες. Χρειάζεται πολλὴ δουλειὰ ἀκόμα γιὰ νὰ πῆτε κάτι. Ἄν ἔχετε ὅμως ἵπομονή μὴν ἀπελπίζεστε. Ἴσως καμμιὰ φορὰ...

(Στ' ἄλλα γράμματα στὸ ἐρχόμενο).

ΜΕΓΑ
ΕΝ ΑΜΑΡΟΥΣΙΩ ΚΟΡΑΗ 46
ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΟΝ ΥΨΙΝΟΥ
Πλησίον τοῦ σιδηροδρομικοῦ σταθμοῦ

“ΤΣΕΡΤΑ ΠΑΛΑΣ,”

Δωμάτια εὐάερτα, ὑγιεινά, ἐφάμιλλα τῶν ἐν Εὐρώπῃ. ΛΟΥΤΡΑ—θερὰ καὶ ψυχρά
 Κεντρικὴ ΘΕΡΜΑΝΕΙΣ. Διοχτέυσις ὕδατος ἐντὸς τῶν δωματίων (Eau Courante)
 Ἰδιαίτερα διαμερίσματα δι' οἰκογενεῖας πλήρη μετὰ λουτρῶν κλπ.
 Ἰδιαίτερον λουτρὰ δι' ἰδιωτικῶν λειτουργοῦντων καθημερινῶν

ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟΝ-ΜΠΑΡ ΚΟΥΖΙΝΑ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ 1ης ΤΑΞΕΩΣ

Ο ΠΡΟΦΗΤΙΚΟΣ

Ἡ διάλεξι πού ἔκανε ὁ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ, περαστικὸς ἀπὸ τὴ Χίε τὸ φθινύτικο τοῦ 1921, τυπωμένη σὲ κωμῶδ βιβλιαράκι τῆς σειρᾶς «Γιὰ νὰ γνωρίσουμε τὸν Παλαμά», ἐκυκλοφόρησε καὶ πωλεῖται στὰ γραφεῖα τοῦ «Νουμά» καὶ στὰ κεντρικότερα βιβλιοπωλεῖα δρχ. πέντε.

ΑΝΑΞΑΓΟΡΕΙΟΣ ΣΧΟΛΗ ΝΕΑΣ ΙΩΝΙΑΣ

ΟΔΟΣ ΗΡΑΚΛΕΙΟΥ (ΕΝΑΝΤΙ ΣΙΔ. ΣΤΑΘΜΟΥ)
ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. ΖΟΥΡΙΔΑΚΗΣ

Ἰδιωτικὸν ἐκπαιδευτήριον, ἀνεγνωρισμένον ὑπὸ τοῦ Κράτους. Περιλαμβάνει ἐξατάξιον Δημοτικόν, ἐξατάξιον Γυμνάσιον, νυκτερινὰ τμήματα Ξένων γλωσσῶν καὶ Ἀγγλιστικῆς.
Δίδακτρα λογικά.